

RADIACIÓ +++ ART CONTEMPORANI I HOSPITAL

Amb el suport de:

fundación
daniel & nina carasso

Afiliada a la Fondation de France

Ho organitza:

Institut Català de la Salut
Hospital Universitari
Arnau de Vilanova

centre d'art la panera

ANTECEDENTS

Aquest projecte pren com a marc de referència els programes d'art contemporani que es realitzen als hospitals francesos des de l'any 2000, amb el nom d'«Art et Hôpital», duts a terme a partir d'un conveni entre els ministeris de Sanitat i Cultura de l'Estat francès.

En aquest cas, el projecte presentat en la convocatòria 2010-2012 pretén establir pautes de treball entre museus i centres d'art i hospitals; incorporar noves pràctiques a partir de l'assessorament d'experts externs, i, finalment, donar continuïtat a la recerca sobre les pràctiques artístiques en àmbits hospitalaris, iniciada l'any 2009 pel Centro de Arte y Naturaleza d'Osca, Es Baluard – Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma de Mallorca i el Centre d'Art La Panera de Lleida, i Le BBB Centre Regional d'Iniciatives per l'Art Contemporain de Tolosa.

L'objectiu del projecte és que l'artista actuï de mediador entre els diferents sectors que formen la comunitat d'un hospital, desenvolupant un projecte artístic com a via de comunicació dins i fora de l'hospital.

Projectes realitzats i coordinats pel Centre d'Art La Panera amb la col·laboració de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova: Jordi V. Pou (2012) (plataforma virtual de fotografies d'oncologia) / Cesc Grané (2015) (humanització dels espais d'atenció a pediatria, intervenció permanent).

RADIACIÓ +++

- El projecte «Radiació +++» neix de la petició, per part de la Unitat d'Oncologia Radioteràpica de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova al Centre d'Art La Panera, d'elaborar un programa d'intervencions artístiques a l'espai. La manera de fer sostenible el projecte fou mitjançant la recerca de **finançament extern**.
- El projecte «Radiació +++» va guanyar la convocatòria de finançament «Componer saberes para comprender los desafíos contemporáneos 2017», de la fundació francoespanyola **Daniel & Nina Carasso**, dotada amb 67.000 €, i que es duu a terme, conjuntament amb la Unitat d'Oncologia Radioteràpica de l'Hospital Arnau de Vilanova, durant els anys 2017-2020.
- Aquesta convocatòria de projectes «Componer saberes para comprender los desafíos contemporáneos 2017» pretén col·laborar a crear comunitats d'aprenentatge transdisciplinàries i obertes a la ciutadania que permetin noves articulacions entre dos dels seus grans relats, el científic i l'artístic.
- Promoure iniciatives i projectes d'intel·ligència col·lectiva constitueix una eina privilegiada per connectar-nos amb el nostre món, comprendre'l i transformar-lo.
- L'aspecte pioner de «**Radiació +++**» rau en el fet que les intervencions artístiques es basen en **processos participatius**, en els quals es dona protagonisme a tots els integrants de la comunitat hospitalària (pacients, familiars, doctors, tècnics, estudiants de Medicina...), la qual cosa cerca provocar una experiència estètica, difondre i visibilitzar el tractament de la malaltia, a través d'un programa d'artistes en residència a l'hospital que desenvolupin projectes de diferents disciplines artístiques (fins ara, pictòrica, interactiva i dibuix).

1a residència (setembre-desembre 2017), a càrrec de Lara Costafreda, amb una intervenció pictòrica a l'espai, creat a partir d'entrevistes amb l'equip mèdic i els pacients. Campanya publicitària de Movembre, càncer de pròstata, per millorar la comunicació i visibilització del càncer masculí.

Es va treballar per crear un espai de reflexió, donant veu a pacients, expacients, doctors, infermeres, recepcionista, tècnics de radioteràpia i estudiants, des d'una voluntat de repensar la relació entre tots aquests agents, els mètodes de treball, el sistema de comunicació i el marc arquitectònic on es produeix, la qual cosa va posar de manifest que:

En el terreny relacional:

- 1) El pacient té una relació de més confiança amb els tècnics que amb els doctors, la qual cosa ja sabien. Però fins ara no es tenia la percepció del potencial que suposa aquesta situació, ja que permet als doctors enviar una determinada informació, que es vol reforçar, als pacients a través dels tècnics.
- 2) La relació pacient-expacient també és molt més efectiva per tal que el pacient diagnosticat pugui preparar-se emocionalment i anticipar-se a allò que vindrà, atès que es veu com una manera d'obtenir la informació més propera i realista. S'apunta com es pot acompanyar millor en aquest procés des de plataformes externes, com l'AECC o d'altres. Seria bo estudiar la possibilitat de crear una escola de pacients o impulsar *partners*.
- 3) Per al pacient existeix un trencament entre el diagnòstic i el tractament, perquè són dues unitats diferents, de les quals es remarca que hi ha poca connexió. S'apunta la falta d'anticipació del tractament des que es diagnostica i l'angoixa que això comporta.

Observacions sobre mètode de treball:

Pensem que es podria millorar la coordinació entre l'equip mèdic del diagnòstic i el del tractament. Acompanyament psicològic adaptat a cada cas.

Pensem que amb aquests processos es pot fer una revisió de protocols. El fet que molts pacients incidissin en l'espai dels serveis com un dels més rellevants de la Unitat ens fa adonar que la consigna d'orinar abans del tractament potser s'ha exagerat i que es pot revisar.

2a residència (gener-maig 2018), a càrrec de Domestic Data Streamer. En la primera fase del projecte es van realitzar entrevistes, en persona i en vídeo, individualment i en grup. Gràcies a tota la informació recopilada s'ha pogut entendre en quins punts l'art pot intervenir per millorar el dia a dia dels pacients de radioteràpia.

«El plafó de les emocions és la culminació d'una investigació que va començar amb entrevistes a professionals i pacients d'aquesta àrea hospitalària», expliquen Martina Nadal i Iolanda Monzó, integrants del col·lectiu, que el passat mes de maig van reunir vint persones per realitzar un taller en què, a través de càmeres instantànies, van poder descobrir quins són els espais que consideren més rellevants dins del procés de curació.

L'objectiu del seu treball ha estat descobrir noves maneres d'interpretar l'experiència dels pacients durant el seu pas pel servei de radioteràpia.

Amb la instal·lació artística, l'equip mèdic farà un seguiment de l'evolució del mapatge emocional que permeti extreure conclusions rellevants sobre la relació entre les intervencions artístiques i l'experiència dels pacients durant el seu tractament. També es farà una avaluació de l'impacte de l'eina del mapatge emocional i dels resultats obtinguts. Finalment, es crearà un document com a guia a partir de la investigació realitzada durant les dues fases del projecte, per donar continuïtat a la investigació i assentar les bases perquè la resta d'artistes disposin del treball d'investigació ja realitzat.

3a residència (juliol-octubre 2018), a càrrec l'artista Josune Urrutia Asua, que treballa a partir de la il·lustració.

El projecte de Josune Urrutia Asua porta el nom de «Gran enciclopèdia il·lustrada del càncer», i serà una publicació il·lustrada col·lectiva, que parteix d'un treball anterior: *Breve diccionario enciclopédico ilustrado de MI cáncer*, que és un relat autobiogràfic.

Prenent el format enciclopèdic com a eina i exercici metodològic, explora el relat a partir de la seva experiència personal i d'investigacions sobre el càncer. Vol esdevenir una eina d'acompanyament i de divulgació científica al voltant del càncer i del seu tractament a través de la radioteràpia.

Josune Urrutia Asua, formada i llicenciada en Belles Arts, va treballar durant més de deu anys en el camp del disseny gràfic i web. És il·lustradora professional des de 2013. Ha rebut menció honorífica en la residència de novel·la gràfica a la Maison des Auteurs Angoulême 2018-2019 pel seu projecte «Mujeres, arte y ciencia». Entre les seves publicacions hi trobem *Breve diccionario enciclopédico ilustrado de MI*

cáncer (2018), *Así me veo* (2015) i *Breve historia del pimiento para la vida extraterrestre* (2015), juntament amb María Ptqk.